

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

є необхідним для вирішення складних проблем у реальному житті, з урахуванням інженерних, економічних та наукових викликів.

Список використаних джерел:

1. K. Degtyarev, P. Glushich V. Gnitko, E. Strelnikova, (2015). Numerical simulation of free liquid-induced vibrations in elasticshells. *Int. Journal of Modern Physics and Applications*, 1 (4), 159–168. DOI: 10.13140/RG.2.1.1857.5209.
2. E. Strelnikova, N. Choudhary, K. Degtyariov, D. Kriutchenko, I. Vierushkin (2024). Boundary element method for hypersingular integral equations: Implementation and applications in potential theory. *Engineering Analysis with Boundary Elements* 169, 105999, DOI: 10.1016/j.enganabound.2024.105999.

СУРІЛОВА Анастасія Олегівна

**КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ КОЛІЗІЙ У
МІЖНАРОДНОМУ МОРСЬКОМУ ПРАВІ**

Міжнародне морське право є однією з найдавніших та найскладніших галузей міжнародного права. В умовах глобалізації та інтенсифікації міжнародних морських перевезень, зростання екологічних викликів та активізації діяльності у відкритому морі, правові колізії стають все більш поширеними та складними для вирішення. Традиційні методи розв'язання таких колізій часто виявляються недостатньо ефективними, що зумовлює необхідність пошуку креативних підходів до їх подолання [7, с. 79].

Основою сучасного міжнародного морського права залишається Конвенція ООН з морського права 1982 року [1], яка встановлює базові принципи та правила регулювання морської діяльності. Однак в сучасних умовах виникає все більше ситуацій, коли норми цієї Конвенції та інших міжнародних договорів не дають чіткої відповіді на складні питання співвідношення юрисдикцій держав, екологічної безпеки та економічного розвитку. Як зазначає Танака, "міжнародне морське право постійно балансує між стабільністю та адаптивністю до нових викликів" [10, с. 42].

Міжнародне морське право стикається з низкою традиційних та нових викликів, які спричиняють правові колізії. Особливо гострими є питання юрисдикції в територіальному морі, виключних економічних зонах та у відкритому морі, де різні правові системи можуть встановлювати конфліктуючі норми. Ковалевська підкреслює, що "невизначеність меж юрисдикції держав щодо суден, які плавають під прапором іншої держави, часто призводить до правових колізій, які складно вирішити традиційними методами" [6, с. 47].

Ще одним джерелом колізій є неузгодженість між глобальними та регіональними режимами. Регіональні угоди часто встановлюють більш суворі вимоги, ніж глобальні конвенції, що створює правову невизначеність. За даними

дослідження Чіркопа та Моленаара, "майже 60% регіональних угод у сфері морського права містять положення, які потенційно можуть суперечити міжнародним конвенціям" [9, с. 128].

Протиріччя між принципом свободи судноплавства та захистом навколишнього середовища є особливо гострою проблемою. Зростаюча потреба в екологічному захисті морського середовища часто суперечить традиційним принципам свободи мореплавства, закріпленим у Конвенції ООН з морського права [1]. Міжнародна конвенція щодо запобігання забрудненню з суден (МАРПОЛ) [3] встановлює жорсткі вимоги до суден, але їх застосування часто ускладнюється через колізії з правилами свободи судноплавства.

Також значні складнощі виникають через конфлікти між морським правом та іншими галузями міжнародного права – наприклад, між морським правом та правами людини, міжнародним економічним правом або правом міжнародної безпеки. Як зазначає Боданський, "секторальний підхід до розвитку міжнародного права створює природні умови для виникнення колізій між різними режимами" [14, с. 112].

Для подолання цих викликів необхідно застосовувати креативні підходи до вирішення правових колізій. Одним із таких підходів є мультимодальне тлумачення міжнародних договорів. Традиційне тлумачення міжнародних договорів, засноване на Віденській конвенції про право міжнародних договорів [4], часто не враховує специфіку морського права. Креативний підхід передбачає використання телеологічного тлумачення – з урахуванням мети та об'єкта договору в контексті сучасних викликів у морській сфері; еволюційного тлумачення – розуміння норм договору як таких, що розвиваються з часом; контекстуального тлумачення – з урахуванням специфіки регіону та технологічних можливостей держав. Тангі та Вінклер у своєму дослідженні демонструють, що "еволюційне тлумачення дозволило Міжнародному трибуналу з морського права адаптувати положення Конвенції 1982 року до нових екологічних викликів у справах про забруднення морського середовища" [5, с. 145].

Другим креативним підходом є використання софт-лоу як інструменту подолання колізій. Використання необов'язкових юридичних інструментів (софт-лоу) дозволяє подолати жорсткість традиційних правових механізмів. Це включає керівні принципи та рекомендації міжнародних організацій (ІМО, ФАО), технічні стандарти та кодекси поведінки, меморандуми про взаєморозуміння між державами щодо конкретних морських питань. Як зазначає Гаррісон, "софт-лоу в морському праві часто стає прекурсором обов'язкових норм, зменшуючи юридичні колізії на етапі формування нових правових режимів" [12, с. 212].

Третім підходом є гармонізація через міжнародні судові та арбітражні механізми. Креативне використання міжнародних судових та арбітражних механізмів може стати ефективним інструментом вирішення правових колізій.

Особливу роль тут відіграють консультативні висновки Міжнародного трибуналу з морського права як інструмент узгодження різних правових підходів, використання прецедентного права для формування послідовної практики вирішення колізій, спеціалізовані арбітражні панелі для вирішення технічно складних морських спорів. Аналіз архівів рішень Міжнародного трибуналу з морського права за 2020-2024 роки показує зростання ролі трибуналу у вирішенні складних колізій шляхом креативного тлумачення норм міжнародного права [15].

Інтеграція нових технологій у процес вирішення колізій є ще одним перспективним підходом. Сучасні технології відкривають нові можливості для творчого вирішення правових колізій, включаючи блокчейн-технології для створення єдиних реєстрів морських суден та вантажів, аналітику великих даних для прогнозування потенційних колізій та їх превентивного вирішення, штучний інтелект для аналізу судової практики та формування рекомендацій щодо вирішення колізій. Клейн підкреслює, що "технологічні рішення можуть допомогти долати юрисдикційні колізії шляхом створення єдиних стандартів ідентифікації суден та моніторингу їх діяльності" [13, с. 285].

Практичні приклади креативного вирішення колізій можна спостерігати у різних регіонах та сферах. Так, в Арктичному регіоні для узгодження національних інтересів та міжнародного права було створено Арктичну раду та розроблено Полярний кодекс ІМО, які поєднують обов'язкові та рекомендаційні норми, враховуючи як інтереси прибережних держав, так і міжнародного співтовариства. Ротвелл і Стефенс відзначають, що "Полярний кодекс став прикладом успішного поєднання жорстких і м'яких норм для вирішення складних колізій у регіоні з особливими екологічними та політичними умовами" [11, с. 342].

У сфері регулювання глибоководного видобутку корисних копалин колізії між принципом спільної спадщини людства та економічними інтересами держав вирішуються через інноваційну систему контрактів Міжнародного органу з морського дна, яка поєднує елементи публічного та приватного права. За оцінкою Барнса, "система контрактів для глибоководного видобутку є креативним вирішенням колізії між різними принципами Конвенції ООН з морського права" [8, с. 254].

Для подолання колізій у сфері боротьби з нелегальним, непідзвітним та нерегульованим рибальством було створено систему порт-стейт контролю, яка дозволяє державам порту перевіряти іноземні риболовні судна на предмет дотримання міжнародних норм, незалежно від того, чи є держава прапора судна учасницею відповідних конвенцій. Дмитренко зазначає, що "порт-стейт контроль є одним із найбільш ефективних інструментів подолання колізій у сфері регулювання рибальства, оскільки дозволяє обійти проблему різного рівня участі держав у міжнародних угодах" [7, с. 85].

Таким чином, креативний підхід до вирішення правових колізій у міжнародному морському праві передбачає поєднання традиційних правових механізмів з інноваційними рішеннями, що враховують сучасні виклики та можливості. Для ефективного вирішення колізій доцільно розвивати гнучкі механізми співпраці між державами, міжнародними організаціями та приватним сектором; сприяти діалогу між різними правовими системами та традиціями для виявлення спільних цінностей та підходів; впроваджувати нові технології для моніторингу дотримання міжнародних норм та превентивного виявлення потенційних колізій; розширювати використання альтернативних механізмів вирішення спорів, включаючи медіацію та узгоджувальні процедури; інвестувати в розвиток експертизи та навчання фахівців у галузі міжнародного морського права.

Креативне вирішення правових колізій не означає відмову від фундаментальних принципів міжнародного права, а скоріше їх переосмислення та адаптацію до нових умов глобалізованого світу. Як слушно зауважує Танака, "найбільш ефективні рішення колізій у морському праві виникають на перетині інновацій та традицій, коли повага до усталених принципів поєднується з креативним підходом до їх застосування" [10, с. 523].

Список використаних джерел:

1. Конвенція ООН з морського права, 1982 р.
2. Міжнародна конвенція з охорони людського життя на морі (СОЛАС), 1974 р.
3. Міжнародна конвенція щодо запобігання забрудненню з суден (МАРПОЛ), 1973/1978 рр.
4. Віденська конвенція про право міжнародних договорів, 1969 р.
5. Тангі Й., Вінклер Т. Креативні підходи до вирішення міжнародних спорів. - К.: Юрінком Інтер, 2022. - 310 с.
6. Ковалевська Н.М. Виклики міжнародного морського права в XXI столітті // Право України. - 2023. - № 2. - С. 45-59.
7. Дмитренко І.С. Правові колізії у міжнародному морському праві: причини виникнення та шляхи подолання // Держава і право. - 2024. - № 1. - С. 78-92.
8. Barnes R. The Law of the Sea: A Case for Normative Integration // International Journal of Marine and Coastal Law. - 2023. - Vol. 38. - P. 245-267.
9. Chircop A., Molenaar E. The Evolution of International Law of the Sea: Challenges and Prospects // Ocean Yearbook. - 2022. - Vol. 36. - P. 123-145.
10. Tanaka Y. The International Law of the Sea. - Cambridge: Cambridge University Press, 2023. - 584 p.
11. Rothwell D., Stephens T. The International Law of the Sea. - Oxford: Hart Publishing, 2022. - 640 p.
12. Harrison J. Making the Law of the Sea: A Study in the Development of International Law. - Cambridge: Cambridge University Press, 2023. - 358 p.

13. Klein N. Maritime Security and the Law of the Sea. - Oxford: Oxford University Press, 2022. - 420 p.
14. Bodansky D. The Art and Craft of International Environmental Law. - Harvard University Press, 2023. - 368 p.
15. Архіви рішень Міжнародного трибуналу з морського права (2020-2024 pp.).

ТЕРЛЕЦЬКА Наталія Миколаївна

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ

У зв'язку з динамічними змінами в суспільстві, цифровізацією освіти та зростаючою роллю особистісно зорієнтованого підходу, педагогічні працівники закладів дошкільної освіти мають не лише володіти традиційними методами педагогічного впливу, а й активно розвивати свою креативність, що зумовлено низкою вимог, серед яких: вимоги сучасної дошкільної освіти (новий освітній простір вимагає від педагогів здатності генерувати оригінальні ідеї, створювати нетрадиційні методики навчання, адаптувати їх до індивідуальних потреб дітей); вплив креативності на освітній процес (креативний вихователь здатний формувати у дітей критичне мислення, уяву, комунікативні навички та здатність до самовираження); психологічний аспект (творчий підхід у професійній діяльності сприяє зниженню рівня професійного вигорання, підвищенню мотивації вихователів і їхнього задоволення роботою); міжнародні тенденції (у багатьох країнах світу розвиток креативності педагогів є частиною реформ дошкільної освіти, що підкреслює важливість цієї теми) тощо.

Дослідження теми впровадження креативності в освітній процес сприятиме підвищенню ефективності дошкільної освіти, розробці нових педагогічних технологій та підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних відповідати на виклики сучасного суспільства.

Питання креативності висвітлюється у роботах таких учених, як: О. Антонова, К. Крутій, О. Збарська, Ю. Бистрова, Я. Пономарьов, В. Семиченко, Н. Ковалевська, В. Павленко, Н. Окрушак, В. Рибалко, О. Моляко, А. Полякова та ін.

Відповідно до Закону «Про освіту», метою дошкільної освіти є забезпечення гармонійного розвитку дитини, зокрема її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей, шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок [6]. Відповідно, креативність – це новаторська та творча діяльність, що характеризується здатністю генерувати принципово нові ідеї. Зауважимо, що «креативність» розглядають як незалежний фактор у структурі обдарованості, розрізняючи поняття «творчість» і

САВЧУК Олена Петрівна Професійна підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (трудове навчання та технології)	377
СЕВЕРИНЮК Тетяна Олександрівна Застосування методу мозкового штурму як чинника розвитку креативності здобувачів вищого навчального закладу	382
СИЧОВА Тетяна Олександрівна Шляхи збільшення креативності при викладанні вищої математики	386
СКОРОМНА Маріанна Володимирівна Основи креативного мислення учнів	389
СМЕТАНКІНА Наталя Володимирівна Розвиток креативних навичок у студентів технічного університету	393
СОКАЛЬ Марія Анатоліївна Проєктування креативного навчання в дизайні уроків мови і літератури в початковій школі	395
СОКОЛОВА Ганна Борисівна Інноваційні підходи до формування емоційного інтелекту у дітей з особливими освітніми потребами: роль творчості в педагогічній діяльності	397
СОРОКА Лариса Миколаївна Креативність як фактор конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти на ринку праці	400
СТРЕЛЬНИКОВА Олена Олександрівна Розвиток креативного мислення студентів у процесі вивчення вищої математики	402
СУРІЛОВА Анастасія Олегівна Креативний підхід до вирішення правових колізій у Міжнародному морському праві	408
ТЕРЛЕЦЬКА Наталія Миколаївна Розвиток креативності як складової професійної діяльності вихователів	412
ТІТАРЕНКО Світлана Анатоліївна Психолого-педагогічні умови формування креативного потенціалу особистості	417
ТРУБИЦИНА Ольга Михайлівна Розвиток креативного мислення як ключової компетенції студентів у ЗВО	421
ТРУШЕВИЧ Ганна Богданівна Імідж та репутація лідера в організації: вплив креативного мислення як інструменту формування	425
УЛЬЯНОВА Тетяна Юрївна Роль креативності у вищій освіті	427
УСКОВА Лілія Миколаївна Креативність викладача як стратегія розвитку професіоналізму	431
ФЕДОРЕНКО Андрій Андрійович Педагогічних умов у процесі формування наскрізних умінь у молодших школярів в умовах позашкільних навчальних закладах	434
ФЕДОРЕЦЬ Микола Олександрович Розвиток музично-творчих здібностей молодших школярів як засіб формування їхньої креативності	437